

Secció V. Anuncis

Subsecció segona. Altres anuncis oficials

PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS

12441

Informació sobre la tramitació al Parlament de les Illes Balears (participaciocitadana@parlamentib.es) de la Proposició de Llei de derogació de la Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears (RGE núm. 13405/25)

Atès que el Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 21 d'octubre de 2025, prengué en consideració la Proposició de Llei de derogació de la Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears (RGE núm. 13405/25), i la Mesa de la cambra, en sessió de dia 29 d'octubre del mateix any, n'acordà la continuació de la tramitació, per tal de fer efectiu l'article 139.6 del Reglament del Parlament es publica la proposició de Llei esmentada, el text de la qual es transcriu a continuació.

Palma, a la data de la signatura electrònica (31 d'octubre de 2025)

El president del Parlament de les Illes Balears

Gabriel Le Senne Presedo

PROPOSICIÓ DE LLEI DE DEROGACIÓ DE LA LLEI 2/2018, DE 13 D'ABRIL, DE MEMÒRIA I RECONeixEMENT DEMOCRÀTICS DE LES ILLES BALEARS

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

No hi ha esdeveniment més dramàtic que una guerra civil. Un conflicte fratricida, amb la consegüent alteració de la convivència pacífica i del projecte comú, constitueix una tragèdia que divideix la societat, escindeix les famílies, enfronta els pobles i afecta en el més íntim la dignitat de les persones.

Davant d'una catàstrofe d'aquesta magnitud, les conseqüències humanes, materials i emocionals de la qual s'estenen molt més enllà de la pròpia cronologia bèl·lica, només una actitud decidida i generosa en favor de la reconciliació pot ajudar a tancar ferides i a restaurar l'equilibri perdut.

El que va succeir a Espanya entre 1931 i 1945 no va ser una excepció, sinó la nota dominant en un continent mogut per les passions ideològiques, la "brutalització" de la política i la deshumanització de l'altre. Les convulsions que van seguir a la proclamació de la Segona República ja feien presagiar el clima d'inestabilitat social, crisi institucional i exclusió de l'adversari que caracteritzà els seus diferents governs.

Entre 1931 i 1936 la conversa pública va esclatar. La capacitat coercitiva de l'Estat es va esfondrar, les regles del joc van ser trencades i als carrers es va viure una incessant espiral de violència que va acabar per enverinar la convivència i per volar els ponts que encara unien molts espanyols.

La Guerra Civil va portar fins al paroxisme les dinàmiques d'enfrontament d'anys anteriors. Per tota Espanya es van estendre els assassinats massius, les represàlies socioeconòmiques, els atropellaments de drets fonamentals i els desplaçaments forçosos de població. Els danys del conflicte no només van ser humans, sinó també materials. Molts pobles i ciutats van ser devastats. L'economia del país es va contreure dràsticament i calgué esperar diverses dècades fins a recuperar els nivells de prosperitat assolits els anys trenta. Esglésies, museus, edificis civils, universitats o arxius històrics van ser destruïts o saquejats.

Un passat tan complex i ple de facetes requereix aproximacions plurals, desapassionades i generoses. Mai no hi ha hagut un relat consensuat sobre la Segona República, la Guerra Civil i el Franquisme; ni entre els historiadors, que encara sostenen acarnissats debats teòrics, metodològics i interpretatius sobre els principals processos socials i polítics de l'època, ni entre els ciutadans, cadascun amb el seu particular i inxepugnable bagatge de records i relats heretats de pares i avis.

Lluny de suposar un problema, aquesta heterogeneïtat de posicions és una sana riquesa que cal preservar. Una societat democràtica i pluralista no pot permetre que el poder polític fixi relats tancats, simplificadors o maniqueus sobre esdeveniments tan polièdrics.

Els camins de la història no són, certament, els de la memòria. Mentre la primera busca l'avanç del coneixement col·lectiu sobre un esdeveniment o procés concret, seguint un mètode contrastable, la investigació amb fonts documentals, el debat reposat entre iguals i uns criteris d'ordre acadèmic; la memòria és, per la seva pròpia naturalesa, privada i familiar, és a dir, subjectiva, moguda per emocions i identitats.

Precisament per això, una societat madura com la nostra ha d'oposar-se de ple a qualsevol intent governamental de limitar l'autonomia dels investigadors, però també a qualsevol pretensió d'esborrar les variades memòries individuals i familiars, tan legítimes i naturals, per construir, en el seu lloc, l'artifici d'una memòria total i per a tothom.

Una societat democràtica i pluralista ha de fer un esforç per reconèixer la complexitat i la duresa del seu passat traumàtic, amb l'ànim de comprendre les raons que van portar els espanyols d'aleshores a actuar com van actuar, en els seus propis termes, segons el seu horitzó d'experiències i expectatives, i no conforme a conceptes o interessos de la política actual, que res no tenen a veure amb el que van viure o pensar els espanyols d'ara fa gairebé cent anys.

Davant les ingerències, coaccions i restriccions de drets de la legislació memorialista, cal recordar que el principal deure de l'Estat pel que fa al passat ha de partir de la protecció de les llibertats i de preservar la reconciliació heretada.

No és potestat de cap legislador actual jutjar col·lectivament aquells espanyols d'aleshores per tornar a dividir les generacions presents a costa del passat. La concòrdia i no el revisionisme rancorós ha de ser la resposta a aquells patiments del passat, com una manera de superar les divisions i hostilitats entre espanyols mitjançant la cooperació i la integració en aquesta empresa col·lectiva que és Espanya.

Per això entenem que els poders públics d'una societat democràtica, que proclama com a valors superiors del seu ordenament la llibertat i el pluralisme, han d'abstenir-se de fixar com a correcta o autèntica una determinada versió històrica, propòsit que atempta contra les llibertats més elementals ideològica, religiosa i de pensament, i amenaça la llibertat de càtedra i investigació. La gran diferència entre les societats democràtiques i les despòtiques és precisament que les segones no permeten cap altre discurs que l'oficialment declarat.

La Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears, no persegueix els valors de llibertat, respecte i tolerància que van impulsar la Transició, en decretar la intromissió de l'Estat en l'esfera de la consciència dels espanyols, modelar la seva memòria individual, impedir la llibertat d'opinió, limitar la llibertat de càtedra i penalitzar la feina dels historiadors si aquesta no s'ajusta a la interpretació sectària i interessada dels esdeveniments històrics que fan determinats partits polítics.

La Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears, vulnera una sèrie de drets fonamentals reconeguts a la Constitució.

En primer lloc, atempta contra la igualtat de tots els espanyols, ja que vulnera l'article 14 que serveix de clau per als drets fonamentals. Aquesta llei procedeix a discriminar i apartar una part del poble espanyol per la seva opinió, les seves circumstàncies personals, socials o històriques; com per exemple el bàndol en què van lluitar. Això promou el rancor i evita el reconeixement a tots aquells que, en algun moment de la història i per diverses causes, van vessar la seva sang per Espanya sense importar el bàndol en què estiguessin.

En segon lloc, és una clara vulneració del dret a la llibertat ideològica i de pensament reconeguda a l'article 16 de la Carta Magna, ja que no permet més que un relat oficial i persegueix el dret a dissentir.

Com a corol·lari del que s'ha exposat, es minva el dret de tota persona al lliure desenvolupament de la seva personalitat, que és fonament de l'ordre polític i social.

I, alhora, com a conseqüència del disposat a l'apartat anterior, vulnera dos drets reconeguts a l'article 20: el dret a expressar i difondre lliurement els pensaments, les idees i les opinions mitjançant la paraula, l'escrit o qualsevol altre mitjà de reproducció, i la llibertat de càtedra.

Precisament, el pluralisme polític consagrat a l'article 1 de la Constitució se sustenta en la llibertat d'expressar-se d'acord amb una posició política específica o opinió, un concepte inherent a la democràcia. Un sistema democràtic ha d'oferir les condicions per expressar i defensar línies de pensament diferents i antagòniques.

L'article 20 de la Carta Magna garanteix com a dret fonamental aquesta llibertat d'opinió, ja que tal com assenyalava la STC 105/1986, les llibertats de l'article 20, "no només són drets fonamentals de cada ciutadà, sinó que signifiquen el reconeixement i la garantia d'una institució política fonamental, que és l'opinió pública lliure". Una llibertat d'opinió que correspon a tot ciutadà, ja que com també ha afirmat l'Alt Tribunal (STC 51/1989), "qualsevol personal pot manifestar les seves opinions i fer la crítica d'una situació, sigui o no exacta o veraç la descripció d'allò criticat, ja que no ens trobam en l'àmbit del dret d'informació, i siguin més o menys positives o negatives, justes o injustes i

moderades o acerbes aquestes opinions, ja que en això resideix el nucli essencial de la garantia de l'opinió pública lliure inherent a la llibertat d'expressió, en sentit estricte”.

Les conviccions dels individus no poden fixar-se normativament ni es pot impedir la seva manifestació pública, ja que la llibertat ideològica “no constitueix, com és obvi, una simple llibertat interior, sinó que dins del seu contingut essencial s'inclou la possibilitat de la seva manifestació externa” (ATC 1227/1988). Una llibertat que és incompatible amb el fet que l'Estat s'entremeti en la formació i l'existència d'aquestes conviccions.

Les lleis que es fan per reescriure la història al gust d'una part mai no han estat un estímul per a la pau, la democràcia ni els drets fonamentals. És per això que entenem que s'ha de deixar a la llibertat d'historiadors i experts l'anàlisi dels esdeveniments del nostre passat i evitar que els poders públics imposin la formació de criteris sobre el significat de la II República, la Guerra Civil, el Franquisme i les seves conseqüències, acció que només contribueix a reobrir emocions caïnites.

Per tot l'exposat anteriorment, considerant que no han de continuar en vigor normes que provoquen rancor i divisió entre els espanyols, la derogació de la Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears, té com a principal finalitat fugir d'aquestes males pràctiques i preservar la reconciliació, eludir qualsevol partidisme per part de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears i apartar-se del camí de divisió i ressentiment que s'ha cultivat durant els últims anys.

Article primer

1. Queda derogada la Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears.
2. Queden dissolts totes les comissions, organismes i institucions de caràcter públic autònom que haguessin estat creades com a conseqüència de la llei esmentada.
3. Així mateix, queden derogades totes les normes d'igual o inferior rang en la mesura que contradiguin o s'oposin al disposat en la present llei.
4. Queda expressament derogat l'apartat i) del numeral 1 de l'article 10 del Decret legislatiu 2/2005, de 28 de desembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de subvencions.

Article segon

Llibertat d'expressió, llibertat de producció i creació i llibertat de càtedra

Els poders públics reconeixeran i protegiran el dret a expressar i difondre pensaments, idees i opinions per paraula, escrit i qualsevol altre mitjà de reproducció, la llibertat de producció i creació científica i tècnica, així com la llibertat de càtedra, de manera que els historiadors i totes les persones puguin difondre lliurement els resultats i les conclusions dels seus estudis i la memòria de les vivències familiars sobre els diferents episodis de la història d'Espanya, evitant tota intromissió dels poders públics en la fixació d'una determinada versió dels esdeveniments.

Disposició transitòria única

Procediments en tramitació

La tramitació dels procediments en matèria de memòria democràtica iniciats i no conclusos a l'entrada en vigor d'aquesta llei decauran de manera automàtica, a excepció dels processos d'exhumació.

Disposició final única

Entrada en vigor

Aquesta llei entrarà en vigor l'endemà de la seva publicació al *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.